

ਚੇਅਰਮੈਨ, ਤਿਰੂਵੱਲੂਵਰ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਏ NONE

V. NONE

ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪਰਿਸ਼ਦ

ਫਰਵਰੀ 9, 1995

[ਏ. ਐਮ. ਅਹਮਦੀ, ਸੀ. ਜੇ. ਆਈ. ਅਤੇ ਐਸ. ਮੋਹਨ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾਰ]

ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1986—ਧਾਰਾਵਾਂ 2(1)(d)(e)(f)(g)(o), 12S, 21(a)(b)—ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1988—ਧਾਰਾਵਾਂ 165, 166, 168 ਅਤੇ 175—ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸ਼ਤ—ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਹਾਦਸਾ—ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਪਭੋਗਤਾ ਵਿਵਾਦ ਨਿਵਾਰਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਮੋਟਰ ਹਾਦਸਾ ਦਾਵਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ।

ਸਟੈਚਿਊਟਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ—ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨ—ਆਮ ਨੂੰ ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਇੱਕ ਕੇ ਨੇ 1990 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਦੀਆਂ ਚੋਟਾਂ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਓਮਨੀਬਸ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਤਮਿਲਨਾਡੂ ਦੀ ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪਰਿਸ਼ਦ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਪਭੋਗਤਾ ਵਿਵਾਦ ਨਿਵਾਰਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅੱਗੇ ਦਾਵਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸ਼ਤ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ, ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸ਼ਤ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ 5.10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਅਤੇ 18% ਵਿਆਜ ਪਲੱਸ 10,000 ਰੁਪਏ ਖਰਚੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਾਵੇ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਦਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਪਰਿਸ਼ਦ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਖਾਸ ਅਧਿਕਾਰ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਦਾਵਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਵਾਰਡ ਬਿਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸ਼ਤ ਦੇ ਸੀ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਫੈਸਲਾ: 1. ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਖੇਤਰ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਦਾਵਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1988 ਦੀ ਧਾਰਾ 165 ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੌਤਾਂਤਰੀ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉੱਤਪੰਨ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਦਾਵੇ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਦੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਤੋਂ ਉੱਤਪੰਨ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਦਾਵਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਇੱਕ ਖਾਸ ਅਧਿਨਿਯਮ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1986 ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜੋ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦਾ ਹੈ।

ਆਮ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਲਈ, ਇਹ ਇੱਕ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਸੀ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਨੂੰ ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

2.1. ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਦੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। 1986 ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ "ਸੇਵਾ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੀ ਜੋ ਸੰਭਾਵੀ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਵਾਜਾਈ ਸਬੰਧੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਦਾਨਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਜੇ ਹਾਦਸਾ ਵਾਪਰਿਆ ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਰੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

2.2. ਮੈਂਤਾਂਤਕ ਸੱਟਾ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸੀਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਅੱਗੇ ਦੀ ਸੀਟ ਦੇ ਲੋਹੇ ਦੇ ਹੈਂਡਲ ਨਾਲ ਟਕਰਾਇਆ।

3.1. ਇਹ ਕੇਸ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ 1988 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 165 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਦਾਵਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ।

3.2. ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਅਣਵਰੰਟਡ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ।

ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਅਨਜ ਬਨਾਮ ਅਦਾਈ ਕਲਮ II, (1993) ਸੀ.ਪੀ.ਜੇ. 145 (ਐਨ.ਸੀ.), ਮਨਜ਼ੂਰ।

4. ਇਨਾਮ ਨੂੰ ਉਲਟਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਵਿਧਵਾ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ। ਮੁੱਖ ਜ਼ੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਾਂ-ਬੰਦ ਮਾਮਲੇ 1986 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਿਜਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ : ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 7142 ਦਾ 1993।

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਪਭੋਗਤਾ ਵਿਵਾਦ ਨਿਵਾਰਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ 27.9.93 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਓ.ਪੀ. 24 ਦਾ 1991।

ਐਸ. ਸੁਬਰਮਣਿਅਮ, ਟੀ. ਹਰੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਵੀ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਮੂਰਤੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਆਰ.ਪੀ. ਭੱਟ, (ਏ.ਸੀ.) ਜਵਾਬੀ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਅਹਮਦੀ, ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾਰ. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਜੋ ਛੋਟਾ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੰਜ਼ਿਊਮਰ ਡਿਸਪਿਊਟਸ ਰੈਡਰੈਸਲ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਇਸਨੂੰ ਅੱਗੇ 'ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਮਿਸ਼ਨ' ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਜੋ ਕਿ ਕੰਜ਼ਿਊਮਰ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1986 (ਛੋਟੇ ਵਿੱਚ '1986 ਦਾ ਐਕਟ') ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 20 ਅਧੀਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕੀ ਉਸਨੂੰ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਐਕਟ, 1988 (ਛੋਟੇ ਵਿੱਚ '1988 ਦਾ ਐਕਟ') ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਲੇਮਜ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਜਿਸ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿਵਰਣ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਕੇ. ਕੁਮਾਰ ਕੋਬਾਕੋਨਮ ਤੋਂ ਬੰਜਾਵਰ ਦੀ ਰਾਤ 2 ਅਤੇ 3 ਜੂਨ, 1990 ਨੂੰ ਇੱਕ ਓਮਨੀਬਸ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਵਾਯਲੂਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਬੈਲਗਾੜੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੱਸ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਈ। ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬੱਸ ਡਰਾਈਵਰ ਬੈਲਗਾੜੀ ਨੂੰ ਓਵਰਟੇਕ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਤਾਂ ਬੈਲ ਘਬਰਾ ਗਏ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਬੱਸ ਨੂੰ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸੜਕ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਇੱਕ ਰੁੱਖ ਦੀਆਂ ਟਹਿਣੀਆਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਿਆ; ਖਿੜਕੀ ਦੇ ਸੀਸੇ ਟੁੱਟ ਗਏ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਵਾਹਨ ਅਚਾਨਕ ਮੁੜਿਆ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਬ੍ਰੇਕ ਲਗਾਏ ਸ੍ਰੀ ਕੇ. ਕੁਮਾਰ ਜੋ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਸੀਟ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਅੱਗੇ ਵੱਲ ਸੁੱਟੇ ਗਏ ਅਤੇ ਲੋਹੇ ਦੀ ਸਾਈਡ-ਬਾਰ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਗਏ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਸਿਰ ਦੀ ਚੋਟ ਲੱਗੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਹ ਇਸ ਚੋਟ ਕਾਰਨ ਮਰ ਗਏ। ਤਮਿਲਨਾਡੂ ਦੀ ਕੰਜ਼ਿਊਮਰ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਿਸਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ 1986 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅੱਗੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ। ਇਥੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ, ਭਾਵ, ਕੌਂਸਲ, ਦੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਥੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰ, ਅਰਥਾਤ, ਕੌਸਲ ਕੋਲ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੋਈ ਲੁਕਸ ਸਟੈਂਡ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਪੀ. ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਿਉਂਕਿ 1988 ਦੇ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਇਸਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ ਉਸੇ ਇਨਾਮ ਦੇ ਰੂਪਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 5.10 ਲੱਖ 1 ਮਈ, 1992 ਤੋਂ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ 18% ਸਲਾਨਾ ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰੁ. 10,000 ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ. ਦ ਖਰਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਸਮੁੱਚੀ ਅਦਾਇਗੀ ਤਿੰਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਮਹੀਨੇ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ. ਦੇ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਖ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਸਲਾਘਾ ਕਰਨ ਲਈ- ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਹੁਕਮ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ 1986 ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਇਸ ਤਾਅ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਪਭੋਗਤਾ ਕੌਸਲਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨਾ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਝਗੜਿਆਂ ਆਦਿ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦਾ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 2(c) ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਖਪਤਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਲਜ਼ਾਮ ਨੂੰ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਪਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਅਨੁਚਿਤ ਵਪਾਰਕ ਅਭਿਆਸ ਜਾਂ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਵਪਾਰ ਅਭਿਆਸ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਝੱਲਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ ਸਾਮਾਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦੇ ਜਾਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ. ਨੁਕਸਦਾਰ ਸਨ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣ ਜਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਸੀ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਇੱਕ ਵਪਾਰੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀਮਤ ਵਸੂਲਣ ਦਾ ਦੇਸ਼ੀ ਸੀ ਜਾਂ ਜੇ ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਨ ਵਾਲੇ ਸਮਾਨ ਜਾਂ ਪੈਕੇਟ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਨੁਭਾਗ 2(d) ਇੱਕ ਖਪਤਕਾਰ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ:-

"ਐਸ.2(ਡੀ) - 'ਉਪਭੋਗਤਾ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜੋ, -

(i) ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਰੀਦਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਲਤਵੀ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਯੋਗਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਰੀਦਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਲਤਵੀ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਧੀਨ ਜਦੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਯੋਗ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਵੇਚਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਪਾਰਿਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ

(ii) ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਜਾਂ ਲਾਭ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜੋ ਕਿ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਲਤਵੀ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਜੋ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਜਾਂ ਲਾਭ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜੋ ਕਿ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਲਤਵੀ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਧੀਨ, ਜਦੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਪਹਿਲੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

ਧਾਰਾ 2(ਈ) ਇੱਕ "ਉਪਭੋਗਤਾ ਵਿਵਾਦ" ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਖਿਲਾਫ ਜਿਸ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 2(ਐਫ) ਇੱਕ "ਖਾਮੀ" ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਰਾਬੀ, ਅਸੂਰਾਪਣ ਜਾਂ ਕਮੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ

ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਪਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਗੁਣਵੱਤਾ, ਮਾਤਰਾ, ਸ਼ਕਤੀ, ਸੁੱਧਤਾ ਜਾਂ ਮਾਨਕ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 2(ਜੀ) ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਘਾਟ" ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਰਾਬੀ, ਅਧੂਰਾਪਣ, ਕਮੀ ਜਾਂ ਗੁਣਵੱਤਾ, ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 2(ਓ) "ਸੇਵਾ" ਨੂੰ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ:

"ਸੇਵਾ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੇਵਾ ਜੋ ਸੰਭਾਵੀ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕਿੰਗ, ਵਿੱਤੀ, ਬੀਮਾ, ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ, ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ, ਬਿਜਲੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਉੱਰਜਾ ਦੀ ਸਪਲਾਈ, ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਜਾਂ ਦੇਵੇਂ, ਹਾਊਸਿੰਗ ਨਿਰਮਾਣ, ਮਨੋਰੰਜਨ, ਖੇਡ ਜਾਂ ਖਬਰਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਦਾਨਤਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸੇਵਾ ਮੁਫਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੇਵਾ ਦੇ ਕਰਾਰ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੇਵਾ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

ਧਾਰਾ 3 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਵਧਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਹਨ। ਧਾਰਾ 12 ਅੰਤਰਾਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਲ ਜੋ ਵੇਚਿਆ ਜਾਂ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਜਾਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੇਵਾ ਜੋ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੈ, ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਨਾਲ ਉਸ ਉਪਭੋਗਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਲ ਵੇਚੇ ਜਾਂ ਪਹੁੰਚਾਏ ਗਏ ਹਨ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਜਾਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੰਘ ਵੱਲੋਂ ਚਾਹੇ ਉਹ ਉਪਭੋਗਤਾ ਉਸ ਸੰਘ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਮਾਨਤਾ ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੰਘ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਸਵੈਚਾਰਕ ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੰਘ ਜੋ ਕੰਪਨੀਆਂ ਐਕਟ, 1956 ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 21 ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"21. ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ - ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ -

(a) ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਲਈ -

(i) ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਜਿੱਥੇ ਮਾਲ ਜਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ, ਜੋ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਰੁਪਏ ਬੀਸ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਵੇ; ਅਤੇ

(ii) ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲਾਂ; ਅਤੇ

(ਬੀ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਭੋਗਤਾ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ।

1986 ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਵਧਾਨਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੇਚੀ ਜਾਂ ਵਿਤਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਜਾਂ ਵਿਤਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਸਤੂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੇਵਾ ਸੰਬੰਧੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ, ਭਾਵ, ਉਪਭੋਗਤਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਵੈਚਾਰਕ ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੰਘ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਸਟੈਚਿਊਟ ਅਧੀਨ ਉਚਿਤ ਫੋਰਮ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਚਲਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਕਮ ਧਾਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਨਿਯੁਤਤਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ

ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰੁ.20 ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਰੁ. 10 ਲੱਖਾਂ ਨਾਲ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਸੇਧ ਐਕਟ 50 ਦੁਆਰਾ 1993 ਵਿੱਚ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇੱਕ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਮਰੇ ਪੀੜਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਵਲੋਂ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਦਾਅਵਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ 1988 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਬੀਤ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੁ. 20 ਲੱਖਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਦਾਅਵਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮਰੇ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੇ 1988 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਅਵਾ ਪਸੰਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਪੜਾਅ ਤੇ ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ 1988 ਐਕਟ ਦੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਉਕਤ ਐਕਟ ਨੂੰ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੋਧਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਧਾਰਾ 2(28) ਇੱਕ "ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ" ਜਾਂ "ਵਾਹਨ" ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਕੈਨੀਕਲ ਤੌਰ ਤੇ ਚਲਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ ਵਰਤਣ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਚਾਲਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰੀ ਜਾਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਰੋਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਚੈਸਿਸ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਬਾਡੀ ਨਹੀਂ ਜੋੜੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਟ੍ਰੇਲਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਾਹਨ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਹਨ ਸੀ। ਅਧਿਆਇ XII ਦਾਅਵਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 165 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਦਾਅਵਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖੇਤਰ ਲਈ ਗਠਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨਾਂ ਦੇ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਾਦਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਤੀਜੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ, ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਲਈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 166 ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸੱਟ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਮੌਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ ਦੁਰਘਟਨਾ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਖਮੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੋਈ ਏਜੰਟ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 168 ਫਿਰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਸੀ. ਬੀ.ਮਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਵਾਰਡ ਜੋ ਜਾਇਜ਼ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 175 ਅੱਗੇ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਲਈ ਗਠਿਤ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਖੇਤਰ ਲਈ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਆਈ. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ ਇੱਕ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਖੇਤਰ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੁਰਘਟਨਾ ਹੋਈ ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਕੌਸਲ ਨੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜੋ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੀ ਇਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 5.10 ਲੱਖ

ਜੋ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਕੇ. ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਮੌਤ ਸਬੰਧੀ ਦਾਅਵਾ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਦਾਅਵਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਾਤਕ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਦਾਅਵਾ ਅਰਜ਼ੀ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ 1988 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 165 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। 1988 ਦਾ ਐਕਟ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਇੱਕ ਖਾਸ ਐਕਟ ਕਹਿਣ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 1986 ਦਾ ਐਕਟ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸਨੂੰ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਹਾਦਸਿਆਂ ਸਬੰਧੀ 1988 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XII ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਗਏ ਖਾਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅੱਗੇ ਝੁਕਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੇਚੀ ਜਾਂ ਵਿਤਰਿਤ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਜਾਂ ਵਿਤਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਸਤੂ ਜਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਕੀਤੀ ਗਈ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। 1986 ਦੇ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ "ਸੇਵਾ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਣਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਜੋ ਸੰਭਾਵੀ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਵਾਜਾਈ ਸਬੰਧੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਮੁਹੱਈਆਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਜੇ ਹਾਦਸਾ ਵਾਪਰਿਆ ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਤਾਂ ਤਦ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ 1986 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਸੀ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 2(ਓ) ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਨੁਸਾਰ ਧਾਰਾ 2(ਸੀ) ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਿਖਤੀ ਅਰਜ਼ੀ ਸਬੰਧੀ ਕਿਸੇ ਅਨਿਆਇਕ ਵਪਾਰ ਪ੍ਰਥਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਪਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਕਿਸੀ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਵਪਾਰ ਪ੍ਰਥਾ ਸਬੰਧੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਜਾਂ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਸਤੂਆਂ ਸਬੰਧੀ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਤੀਜੀ ਧਾਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਉਪਭੋਗਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਜਾਂ ਵਰਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣ ਜਾਂ ਵਰਤਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਵਧੀਆ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲਈ ਜਾਂ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਕਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਉਪਭੋਗਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲਈ ਜਾਂ ਵਰਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਪਭੋਗਤਾ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸ਼ਾਰੀਰਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਉਸ ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਵਰਤੀ ਸੀ ਪਰ ਘਾਤਕ ਸੱਟ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅੱਗ ਦੀ ਸੀਟ ਦੇ ਲੋਹੇ ਦੇ ਹੈਂਡਲ ਨਾਲ ਟਕਰਾਇਆ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਸੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ 1988 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 165 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਦਾਅਵਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਇਸਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, 1988 ਦਾ ਐਕਟ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸਦੇ ਅਧਿਆਇ XII ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇੱਕ ਫੋਰਮ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਦਾਅਵਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਦੀ ਇਹ ਇੱਕ ਖਾਸ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਸਬੰਧਤ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1986 ਐਕਟ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹ ਸਵਾਲ ਸੁੰਨ ਕਾਰਨ ਲਈ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਜੇ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਇਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ। ਮੁੱਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਫੜਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨੈਸ਼ਨਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਮਿਸ਼ਨ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਮੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਵਕੀਲ ਵਜੋਂ ਸੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ।

ਅਸਲ ਵਿਗਾ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਯਾਨੀ ਕਿ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1993 ਨੂੰ, ਜਦੋਂ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਮ. ਅਦਾਈ ਕਲਾਮ II, (1993) ਸੀਪੀਜੇ 145 (ਐਨ.ਸੀ.) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੇਧ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉਂਦਿਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਰੇਲਵੇ ਦੁਆਰਾ ਮਾਲ ਦੇ ਗੁੰਮ, ਨਾਸ਼, ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨਾ-ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਦਾਅਵੇ ਰੇਲਵੇ ਦਾਅਵਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ, 1987 ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਰੇਲਵੇ ਦਾਅਵਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਖਾਸ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਕਿਵੇਂ ਕਸਰਤ ਕੀਤੀ।

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 3 ਜਨਵਰੀ, 1994 ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੌਰਾਨ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਧਵਾ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਿਧਵਾ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਿਧਵਾ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਵਾਲ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦੌੜਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਕੌਸਲ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਰਾਜਰ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਪਰ ਸਵਾਲ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ 31 ਅਗਸਤ, 1994 ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਆਰ.ਪੀ. ਭੱਟ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਵਜੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸੁਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਵਿਧਵਾ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ੀ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਜ਼ੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਡਰ ਸੀ

ਕਿ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਜੋ 1988 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਮਾਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਨੂੰ 1986 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਸੰਸਥਾ ਕੋਲ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਕੇ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਸਰਤ ਕਰਨਾ ਸਰਾਸਰ ਗਲਤ ਸੀ, ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੁਆਰਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਲਟਾਂਗੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਧੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਧਵਾ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਾਸ਼ੀ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਅਪੀਲ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਖਰਚੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ।

ਏ.ਜੀ.

ਪੀਲ ਮੰਨੀ ਗਈ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate